

ČESKÁ RECEPCE FRANCOUZSKÉ PLEJÁDY

Veronika Cupalová, Ústav románských studií, 1. ročník NMgr.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

PLEJÁDA

- Plejáda – básnická skupina období francouzské renesance
Jádro Plejády tvořilo sedm členů (ve skutečnosti jich bylo více)
- Skupina působila především v 1. polovině 16. století
- Plejáda se v českých studiích a překladech vyskytuje od 19. století
- Přebásnění do češtiny se od té doby dočkala pouze tvorba Pierra de Ronsard a Joachima Du Bellay
- Projekt se zaměřuje na dubellayovské překlady Edgara Knoblocha
- Analýzy básní vychází z Du Bellayovy emblematické sbírky *Les Regrets* a Knoblochovy edice *Stesky* (Praha: SNKLU, 1964.)

Data a metoda

1. Sběr dat a informací z písemných pramenů¹
2. Sestavení korpusu přeložených básní
3. Analýza překladatelských postupů²
4. Komparativní analýza původní a přeložené básně (z hlediska formálního i sémantického)

Výsledky

- Překladatelé se většinou nepodílejí na výběru básní a mnohdy „překládají již přeložené“ (tzn. vycházejí například z německých či italských verzí)
- Překladatelský počin Edgara Knoblocha byl výrazně podpořen Janem Vladislavem (ten se Plejádou zabýval několik let)
- Knobloch básně převádí pomocí šestistopého jambu, který mnohdy tíhne k nepravděpodobnosti (především po šesté slabice)
- U sonetů jsou zachovány alexandriny, pravidelná alternace mužských a ženských rýmů, většinou i cézury
- Knobloch často intenzifikuje a amplifikuje Du Bellayovy básnické obraty
- Povšechně je narušena spíše sémantická stránka básně, formální rovina zůstává zachována

Ukázka jedné z básní

Ach, kde je Štěstěna, kterou jsem pohrdával
kde chrabré srdce mé, nezložené ve psotě
kde touha žízňavá po věčném životě
4 a mocný božský žár, jejž málokdo tak znával

Kde jsou mé rozkoše, to sladké milování
s Musami v podvečer, když uhasl už den,
kdy jsem je k tanci zval, já, ještě svoboden,
8 na březích potůčku při tichém zašplouchání?

Teď paní Štěstěna mi dávno tvrdě vládne
a ducha, zvyklého sám sebe volným zvát,
11 mi zotročily už stesky i strasti zrádné.

Už dávno není soud potomků pro mne cíl,
už dávno necítím ten božský plamen plát
14 a Musy prchly pryč, jako bych cizí byl³

Las, où est maintenant ce mespris de Fortune ?
Où est ce cœur vainqueur de toute adversité,
Cest honneste desir de l'immortalité,
4 Et ceste honneste flamme au peuple non commune ?

Où sont ces doux plaisirs, qu'au soir sous la nuit brune
Les Muses me donnoient, alors qu'en liberté
Dessus le vert tapy d'un rivage escarté
8 Je les menois danser aux rayons de la Lune ?

Maintenant la Fortune est maistresse de moy,
Et mon cœur qui souloit estre maistre de soy,
11 Est serf de mille maux et regrets qui m'ennuyent.

De la posterité je n'ay plus de souci,
Ceste divine ardeur, je ne l'ay plus aussi,
13 Et les Muses de moy, comme estranges, s'enfuyent.⁴

- Konkrétně tuto báseň Knobloch převádí pomocí jambu
- Zachovává alexandriny, cézury jsou též pravidelné
- Sonet vystihuje imaginativní básnický monolog, Du Bellay se ohlíží za ztracenými hodnotami
- V tomto směru se Knoblochovi podařilo zachovat sémantickou stránku básně (výrazy opět amplifikuje, například verbalizací substantiva, konkretizací metaforického výrazu)

Diskuze a závěry

- Téma projektu doposud nebylo zpracováno
- Problematika plejádovské poezie byla na našem území dlouho opomíjená
- Snaha projektu je přiblížit starší literaturu a objasnit problematiku plejádovské poetiky, její české recepce a literárního překladu

Kontakt

Veronika Cupalová
Ústav románských studií
Filozofická fakulta, Univerzita Karlova
cupalovv@ff.cuni.cz
(+420) 731 829 622

Reference

- ¹ Veškeré písemné prameny jsou získány z Památníku národního písemnictví, Bibliothèque nationale de France a Centre d'Études Supérieures de la Renaissance
- ² Tzn. zda překladatel básně vybíral i překládal zcela sám, jak zužitkoval své znalosti plejádovské poetiky, jaké formální parametry zvolil (strofické rozdělení básně, metrum, rýmové schéma apod.).
- ³ DU BELLAY, Joachim. *Stesky*. Překlad Edgar Knobloch. Praha: SNKLU, 1964, s. 62.
- ⁴ DU BELLAY, Joachim. *Les Regrets*. Droz, Genève, 1947, s. 34.